

Det hender man får seg en kalddusj. Ordne i prekenteeksten er en kalddusj som særlig var myntet på fariseerne den gang, men som like fullt har en allmenn adresse og noe viktig å si oss dag. Ordene er fra Jesus selv.

Prekenteekst: Matt 12,33-37

Jesus sa: Enten er treet godt, og da er også frukten god, eller treet er dårlig, og da er også frukten dårlig. Treet kjennes på frukten. Ormeyerangel! Hvordan kan dere si noe godt, dere som er onde? Det hjertet er fullt av, det taler jo munnen. Et godt menneske henter fram gode ting av sitt gode forråd, et ondt menneske henter fram onde ting av sitt onde forråd. Det sier jeg dere: Hvert unyttig ord menneskene sier, skal de svare for på dommens dag. Ja, etter dine ord skal du kjennes rettferdig, og etter dine ord skal du dømmes skyldig.

Slik lyder Herrens ord.

Ord, ord, bare ord. De virker ofte små og svake når vi i det daglige snakker om vær og vind, men selv krigførende land kan innse at ord og diplomati er sterkere skyts enn våpen. Ord kan skape fred, og ord kan skape krig. Ord kan være sterke, utrette mye. Guds ord er i en særstilling. Med Ordet skapte Gud verden, ved sitt ord kan Gud skape nytt og frelse, også i dag. Det kan ikke menneskers ord, men også menneskers ord er virksomme.

Hvor mange ganger er det ikke nettopp ord vi trenger; et oppmuntrende ord når vi føler vi mislykkes, et trøstende ord når hverdagen er tung, et vennlig ord når vi trenger det som mest. Ord som viser at noen bryr seg. Ord er ikke bare tomme, ord er også virksomme. Vennlige ord kan snu en sinnsstemning fra mismot til glede. Et formanende ord kan rettlede en som er på feil kurs. Et forsonende ord om tilgivelse kan skape fred mellom to som ikke er på talefot.

Jesus minner oss om at ordene våre er mer enn tomme ord, de er fulle av det vi er fulle av. Det hjertet er fullt av, det taler munnen. Ordene våre avslører oss. De viser hva som bor i oss. «Et godt menneske henter fram gode ting av sitt gode forråd, et ondt menneske henter fram onde ting av sitt onde forråd.» Hvert unyttig ord skal vi svare for på dommens dag! Hvem har ikke talt unyttige ord, dvs. ord som skader mer enn de gagnar? Unyttige ord er de ordene som bare glapp ut, eller som var tilsiktet giftige.

Et pytagoreisk ordtak sier: «Du bør heller kaste en stein ut i lufta enn et unyttig ord.» Tanken er at et ord kan skade mer enn en stein. I Bergprekenen setter også Jesus sårende ord ved siden av mord. Budet «Du skal ikke slå i hjel» brytes når sårende ord dreper gleden og livsgnisten hos vår neste. Mange liv er skadet av ord. Sladder, baktalelse og halvsannheter er den farligste gift som tærer opp samfunn og nabolag, familier og ekteskap. Ord kan kile seg fast og hindre livsglede for år fremover, ja av og til for resten av livet. Våre ord er vårt ansvar, det gjelder ordene vi sier, men også ordene som skulle vært sagt, men som ikke ble sagt.

Våre ord er vårt ansvar fordi ordene avslører det som bor i oss. Våre ord er en frukt av oss selv. Jesus sa: «På frukten skal treet kjennes.» I Jakobs brev står det: «Tungen makter ikke noe menneske å temme, skiftende og ond som den er, full av dødbringende gift. Med den lovpriser vi Herren og Faderen, og med den forbanner vi mennesker som er skapt i Guds bilde ... Slik må det ikke være,» Jak 3,8 skriver Jakob. I det ligger en formaning til å gjøre noe med situasjonen.

Den samme oppfordringen har Jesus i dagens prekentekst. Den er blitt borte i vår bibeloversettelse der det står: «Enten er treet godt, og da er også frukten god, eller treet er dårlig, og da er også frukten dårlig», men på grunnteksten står det en oppfordring: «La enten treet være godt og dets frukt god, eller la treet være dårlig og dets frukt dårlig.» På frukten skal treet kjennes. Det er en nøye sammenheng mellom frukten og tilstanden for treet. Her nytter ikke med sprøytemidler og ytre kosmetikk. Det er ikke den dårlige frukten som er problemet, de ytre tingene, men treet, stammen, roten, oss. «Det finnes ikke en som er rettferdig,» står det i Salme 14. Det finnes vel heller ikke en eneste en som ikke har forgått seg i ord.

En god gartner vet å beskjære. Alt visst, dødt og dårlig skal bort hvis treet skal redde sin plass i frukthagen. Oppfordringen går ikke ut på å gjøre noe med frukten, det har lite for seg, oppfordringen er å la gartneren gjøre noe med treet, og om nødvendig beskjære. Visst gjør det vondt å beskjæres, men enhver fruktdyrker vet det er nødvendig. Å følge Jesus er ingen garanti for et problemfritt liv. I forbønnen vi bruker i gudstjenesten, står det: «Du oppdrar oss for ditt rike ved kors og trengsel.» Trengsler og prøvelser hører med for den som lever som kristen. Men den som kjemper i prøvelser skal vite at Jesus er med og hjelper gjennom det som er vanskelig og tungt. Det står skrevet at trengsler gir utholdenhet, utholdenheten gir et prøvet sinn, og det prøvede sinn får håp.

Oppfordringen blir da å slippe Jesus til, ikke bare i det ytre, for å fikse litt på frukten, rette på fasaden, men inn i hjertet, til sentrum av våre liv, til hvert dunkelt rom. Det er ikke noe han heller vil enn dette. Det handler om et valg; la treet være godt, slipp Jesus til. Han vil vinne skikkelse i oss. Han vil forme våre liv. Han vil skape frukt, god frukt, sunn og frisk frukt: Lovsang, takknemlighet til Gud, en glad og frimodig bekjennelse. Frukt vi i egen kraft ikke kan skape. Først må treet forandres. Det er Jesus som er gartneren. Han vet hva som må til. Han møter oss med sin nåde i nattverdens brød og vin. Han er villig til å følge oss inn i selv de mørkeste kroker av dårlig samvittighet, og være med hjem.

Måtte vi alle kunne si med David i Salme 40: «Han la i min munn en ny sang, en lovsang for vår Gud. ... Jeg ventet og håpet på Herren. Da bøyde han seg ned til meg og hørte mitt rop. Han dro meg opp av fordervelsens grav, opp av den dype gjørmene. Han satte mine føtter på fjell og lot meg gå med faste skritt.»

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.